

DOI

УДК 784.011.26

Світлана Муравіцька

ORCID: 0000-0002-9378-0186

ЕСТРАДНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУСЛІМА МАГОМАЄВА: ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКИЙ АСПЕКТ

Мета роботи полягає у дослідженні вокально-виконавського аспекту естрадної діяльності М. Магомаєва у контексті формування напрямку «класичний кросовер». **Методологія дослідження** передбачає комплексне поєднання історико-культурного, аналітичного та компаративного методів, що дозволило з'ясувати місце естрадної творчості М. Магомаєва в історичному розвитку світового естрадного мистецтва. **Наукова новизна** роботи полягає у тому, що в українській науці вперше розглядається постать видатного азербайджанського оперного та естрадного співака М. Магомаєва як одного з перших представників напрямку «класичний кросовер», який синтезує здобутки академічного та естрадного вокалу, що підтверджено його роботою на естраді, у тому числі роботі над саундтреками до популярного мультиплікаційного фільму «По слідах бременських музикантів». **Висновки.** На межі ХХ–ХХІ ст. одним із напрямів, що синтезує здобутки академічного й естрадного мистецтва, став класичний кросовер. Однак витоки класичного кросовера сягають корінням 1960–1970-х рр., коли здійснювалися перші спроби пошуків синтезу академічного та естрадного вокалу. Аналіз творчого доробку видатного азербайджанського співака М. Магомаєва дозволяє стверджувати, що його вокально-виконавську творчість можна розглядати в контексті становлення напрямку «класичний кросовер», а М. Магомаєва як одного з перших його представників. Сьогодні творчість видатного співака, що є еталоном для естрадних виконавців, набуває актуальності в українському культурному просторі. Серед заходів найбільший культурний резонанс мали всеукраїнський тур «Ти – моя мелодія» народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимира Гришка, присвячений 75-річчю М. Магомаєва (2018), Перший Міжнародний конкурс професійних вокалістів «Пам'яті Мусліма Магомаєва» (Трускавець, 2018).

Ключові слова: музичне мистецтво, естрадне мистецтво, вокальне виконавство, класичний кросовер, творчість Мусліма Магомаєва.

Актуальність теми. Творчість видатного азербайджанського співака і композитора Мусліма Магомаєва (1942–2008) можна вважати еталоном для сучасного естрадного вокального виконавства. Сьогодні, коли естрадні виконавці експериментують у сфері поєднання класичного та естрадного компонентів, творчість видатного виконавця знову набуває актуальності, передусім завдяки тому, що співак надзвичайно органічно поєднував традиції академічного співу та сучасної музики неакадемічних напрямів. В контексті трансформаційних процесів, що відбуваються в сучасній естраді і шоу-бізнесі, творчість М. Магомаєва привертає увагу як така, що була передвісником популярного напрямку в сучасній вокальній естраді – класичного кросовера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Синтез класичної та естрадної музики, у тому числі напрям класичний кросовер, вивчали у своїх працях українські (М. Мозговий, В. Тормахова, Т. Самая), російські (А. Цукер, Л. Данько, Д. Журкова,

О. Лосева-Демідова, С. Таюшев) науковці. Творчість М. Магомаєва досліджували російські дослідники С. Белза, А. Гусейнова, О. Добриніна та ін., однак творчість митця як виконавця, у творчості якого можна вбачати паростки класичного кросовера як актуального напрямку сучасного естрадного мистецтва, ще не розглядалася. Дослідження творчого становлення М. Магомаєва як виконавця свідчить про масштабність впливу академічної традиції на вокальну естраду.

Мета статті – дослідити вокально-виконавський аспект естрадної діяльності М. Магомаєва у контексті формування напрямку «класичний кросовер».

Виклад основного матеріалу. Вокальне мистецтво естради на кожному історичному етапі розвитку утворює нові напрями. У 60-70 рр. ХХ ст. у СРСР експерименти у царині синтезу класичної та естрадної музики стали можливими завдяки діяльності т. зв. співаків-сумісників – вокалістів з академічною освітою, частину репертуару яких складали естрадні твори. Серед співаків-сумісників слід відзначити передусім Мусліма Магомаєва – азербайджанського естрадного і оперного співака та композитора.

Унікальність М. Магомаєва як виконавця пояснюється середовищем, де формувалася його таланти, тому коротко зупинимося на основних моментах його біографії. Майбутній співак народився у творчій родині: дід його – повний тезка – Муслім Магометович Магомаєв – є засновником азербайджанської класичної музики, видатним композитором та диригентом, ім'ям якого названа Бакинська державна філармонія. Батько співака, Магомет Магомаєв, був театральним художником й мультиплікатором, мати – драматичною актрисою зі сценічним ім'ям Айшет Кінжалова. Після смерті чоловіка, який пішов на фронт і загинув у Берліні у 1945 р., вона обрала театральну кар'єру та працювала в Мурманському драматичному театрі. Майбутній співак ріс у сім'ї дядька.

М. Магомаєв навчався в музичній школі-десятирічці при Бакинській консерваторії. Він займався по класу фортепіано і навчався композиції, а паралельно разом з друзями створив таємний гурток любителів зарубіжної естради і джазу. З часом юнак поступово переходить від прослуховувань музики до практичного музичування та з групою однодумців організує невеликий джаз-бенд, для якого пише обробки джазових творів. Вокальні здібності М. Магомаєва вперше розкрилися у шкільному хорі, викладач якого звернула увагу на його надзвичайно чистий і сильний голос. На заняттях з музичної літератури він стає вокальним ілюстратором, виконуючи арії та романси. Голос юного М. Магомаєва в період мутації плавно трансформувалася у потужний чоловічий баритон з оксамитовим тембром.

Спів захопив М. Магомаєва настільки, що в нього виникло велике бажання опанувати секрети вокальної виконавської майстерності. Перші вокальні уроки у десятирічці при консерваторії юнак отримав від професора консерваторії, віолончеліста за спеціалізацією, Володимира Аншелевича. На заняттях професор не втручався у вокал, не ставив голос, а показував, як філірувати звук, приділяв увагу аналізу музичних творів, розкривав секрети виконавської майстерності. Завдяки цим урокам майбутній співак навчився долати вокально-технічні труднощі, що пізніше вплинуло на високу культуру виконання. Оскільки в музичній школі не було вокального відділення, то у 1956 р. юнак був прийнятий до музичного училища у клас викладача Олександра Мілованова. М. Магомаєв активно бере участь у вечорах

вокального відділення на сцені філармонії, виконує маловідомі твори старовинних композиторів, опановує оперний репертуар: уривок з опери «Мазепа» П. Чайковського, куплети Мефістофеля з «Фауста» Ш. Гуно, арію Гасан-хана з опери «Кьорогли» Г. Гаджибекова та ін. Викладачі училища не обмежували свободу студентів, схвально підтримували їх концертну практику. М. Магомаєв назавжди запам'ятав ту творчу атмосферу, що панувала у цьому навчальному закладі, що дало стимул продовжити займатися улюбленою справою.

Після закінчення училища М. Магомаєв працював в Ансамблі пісні і танцю Бакинського округу ПВО, багато гастролював. В його репертуарі були естрадні пісні, оперна класика, арії з оперет. По закінченню Азербайджанської консерваторії по класу вокалу співак стає солістом Азербайджанського оперного театру опери і балету ім. М. Ф. Ахундова, але одночасно продовжує працювати на концертній естраді. Поет-пісняр Роберт Рождественський згадував про Магомаєва: «Я був присутній на багатьох концертах, в яких співав Муслім Магомаєв, і жодного разу не було випадку, щоб ведучий встиг назвати повністю ім'я і прізвище артиста. Зазвичай вже після імені “Муслім” лунають такі овації, що незважаючи на наймогутніші динаміки і всі старання ведучого, прізвище “Магомаєв” безнадійно тоне в захопленому гуркоті. До цього звикли. Як звикли і до того, що вже одне ім'я його давно стало своєрідною визначною пам'яткою нашого мистецтва. А що до того, що будь-яка оперна арія, будь-яка пісня в його виконанні – це завжди очікуване диво» [7, с. 5]. Репертуар М. Магомаєва налічував понад 600 творів: оперні арії, романси, неаполітанські пісні, естрадні вокальні твори. Співак є автором пісень та музики для театру і кіно, платівки з його піснями виходили великими тиражами.

Естрадна музика ХХ ст. відзначена новими стилями, напрямками, жанрами, серед яких найпопулярнішими у середині століття були рок-н-рол, твіст, бугі-вугі та ін. У СРСР усі вони були спочатку під забороною, однак потім нові ритми потрапляли у радянську естраду. З появою в репертуарі М. Магомаєва пісень на музику А. Бабаджаняна «Королева красоти» (сл. А. Горохова) та «Лучший город земли» (сл. Л. Дербеньова), де композитором використано твістову ритміку, до співака приходять надзвичайна популярність на естраді, що давало можливість у більш-менш вільному виборі репертуару. Артист мовою оригіналу виконував пісні відомих зарубіжних виконавців, зокрема гурту «Beatles» («Yesterday»), Елвіса Преслі («Love me tender»), Френка Сінатри («My way») та ін. Яскравими були і перемоги М. Магомаєва на різних міжнародних пісенних конкурсах: він є лауреатом всесвітнього фестивалю молоді і студентів в Гельсінкі (1962); лауреатом І премії на Міжнародного фестивалю в Сопоті (1969). У 1968 і 1970 рр. в Каннах на Міжнародному фестивалі грампластини і музичних видань співак отримує «Платиновий диск» за багатомільйонні тиражі грампластинок.

Нас цікавить передусім постать М. Магомаєва як одного з перших представників напряму класичний кросовер – напряму, що сформувався значно пізніше. Можна говорити, що співак випередив свій час, а його творчість стала дороговказом у напрямі пошуків синтезу академічного вокалу та естради. З точки зору вокальної техніки треба зазначити, що М. Магомаєв не обмежувався академічним вокалом: він використовував не лише академічний еталонний звук високої позиції, а й застосовував мовленнєву позицію, яка сьогодні є провідною у сучасному естрадному

вокалі. Таке поєднання сьогодні вже є звичайним явищем, але у 1960-ті рр. це було очевидним новаторством. Цікавим є й шлях співака до зазначеного синтезу. В дитинстві М. Магомаєв слухав платівки видатних італійських співаків Е. Карузо, Т. Руффо, Б. Джильї, М. Баттістіні, на цьому вокальному матеріалі формувалися його співацькі смаки та ставились голосові експерименти. Прослуховуючи та аналізуючи усі вокальні партії чоловічих голосів, співаючи все підряд з клавірів та порівнюючи своє виконання із записами визнаних артистів, формувалася його яскрава багатогранна особистість. Також в дитинстві М. Магомаєв у жартівливій формі ставив голосові експерименти у колі своїх друзів-однокурсників. Співак копіював різних казкових персонажів із дитячого фільму «Буратіно», фільму про Гулівера, залишаючи це у секреті перед дорослими. Дитячі експерименти пізніше стали у нагоді в оригінальній роботі над пісennими номерами другої частини мультфільму «Бременські музиканти» (1973). Зупинимося на цій роботі більш детально, бо вона є знаковою не лише в кар'єрі співака, а й у формуванні напряму «класичний кросовер».

Після виходу «Бременських музикантів» у 1969 р. до «Союзмультфільму» стали надходити листи з проханням відняти продовження мультфільму. У 1973 р. з'явилась друга серія під назвою «По слідах бременських музикантів». Оскільки творцям фільму – сценаристу В. Ліванову і поету Ю. Ентіну – нестерпно хотілося знову приголомшити публіку, вони запросили вже відомого М. Магомаєва озвучити головних героїв – Трубадура, Атаманшу, Детектива. Співак погодився і блискуче впорався з цією роботою, оскільки любив експериментувати у своїй творчості. Всі пісні другої частини стали не менш популярними, ніж попередньої: музика стала більш зрілою, більш «дорослою», а голоси героїв зазвучали краще, різноманітніше, яскравіше. Композиції з мультфільму зажили окремим життям й активно почали використовуватися в естрадних концертах як самостійні номери.

Перша серія мультфільму була орієнтована передусім на дитячу аудиторію, хоча її із задоволенням дивились і дорослі, друга частина є більш юнацькою. У даному випадку йдеться не лише про більш «дорослу» музику, а й про створення образів героїв, які наслідували популярних західних зірок естради. Так, в образі Трубадура вгадується Елвіс Преслі, в чотирьох його друзях-звірятах – гурт «Beatles». Елементи пародії якщо і мають місце, то в доброзичливій формі. Гумор у мультфільмах зашкалював, однак був смішний, трохи іронічний і зовсім беззлобний. Згадаємо, що у той час представників молодіжних субкультур дуже критикували офіційні ЗМІ, адже існувала думка, що всі новомодні течії – це лише вульгарні переспіви старого. В цьому контексті дуже глузливо виглядає композиція «Баю-баюшки-баю...», яка не стільки є пародією на диско, скільки уявлення про нього представників старого покоління. В мультфільмі ідеально втілена атмосфера сприйняття диско і рок-н-ролу в радянському суспільстві.

Якщо більшість пісень першої серії слугували розкриттю характерів героїв, то у другій частині такою є лише одна пісня нового персонажу – Сищика, інші спрямовані на зображення ситуації, в якій перебувають герої, та змалювання їх внутрішнього світу. Через роки слова із серенади Трубадура «Луч солнца золотого тьмы скрыла пелена...» створюють чарівний світ та дають натхнення, а виконання, яке є своєрідною пародією на Е. Преслі Мусліма Магомаєва, й дотепер викликає

захоплення. Якщо в піснях Трубадура й Атаманші можна впізнати його співацьку тембрацію, де М. Магомаєв використовує естетику кантиленного звуковедення, то в хриплого голосі Сищика вже застосовується інше звукоформування виключно у мовленнєвій позиції з елементами м'язового прийому, який у сучасному вокальному виконавстві (за класифікацією Кетрін Садолін) визначений під назвою «реттл» (хрипіння) [10]. Можна констатувати досконале володіння М. Магомаєвим своїм співацьким голосом і фантастичний контроль звуку, що дозволяло йому використовувати різноманітне забарвлення. У неформальному спілкуванні серед друзів М. Магомаєв дозволяв собі співати голосами Палада Бюльбюль-огли, Ф. Шаляпіна та інших популярних виконавців. Ю. Ентін згадує: «Муслім записав наших “Бременських музикантів”, відмовився від гонорару, сказав, що він це робить через дружбу, і сам отримав задоволення, не працював, просто кайфував» [9].

Приклад озвучування М. Магомаєвим мультиплікаційного фільму «По слідах бременських музикантів» завдяки голосовим експериментам ілюструє початок сучасної естетики естрадного вокального виконавства, що через кілька десятиліть буде описана у методиках провідних науковців даного напрямку – С. Рігса, К. Садолін, О. Белобрової, В. Коробки, Н. Дрожжиної, О. Кліппа, Т. Самаї та ін. Період 60-70-х рр. ХХ ст. можна назвати початковим у формуванні сучасної форми естрадного виконавського мистецтва, де відбувається синтез класичної музики і нової вокальної естетики. Цей синтетичний напрям наприкінці ХХ ст. отримав назву «класичний кросовер», він набув значної популярності у публіки та згодом навіть отримав окрему номінацію у щорічному врученні премії Греммі (США). Серед його представників – Андреа Бочеллі (Італія), Сара Брайтман (Великобританія), Джош Гробан (США) та ін.

Вивчення творчого шляху М. Магомаєва нам дає підстави також розглядати його як представника класичного кросоверу, який майстерно поєднував академічну традицію з динамічною енергією естрадного мистецтва. Сам М. Магомаєв – особистість сильна та принципова. Завершуючи свою вокальну кар'єру, він не давав жодних останніх концертів, він просто припинив виступати, пояснивши своє рішення так: «Кожному голосу, кожному таланту Бог визначив певний час, і переступити його неможливо. <...> Естрада – мистецтво молодих. Я співав довго, час звільнити місце» [6].

М. Магомаєв вписав яскраву сторінку у вокальну естраду ХХ ст., його творчий доробок затребуваний і сьогодні. У березні 2017 р. у Центрі ім. Івана Козловського Національної оперети України в рамках довгострокового мистецького міжнародного проекту «Коло співочих сердець» (Україна – Азербайджан) з великим успіхом та аншлагом відбувся вечір «Ти – моя мелодія...», присвячений пам'яті видатного азербайджанського співака. У програмі, яка поєднала у собі улюблені пісні та арії з репертуару М. Магомаєва, вокальні та інструментальні номери, фрагменти з його книги «Любов моя – мелодія», аудіо- та відео-архіви, брали участь солісти різних музичних театрів і колективів. Останнім номером програми було виконання у архівному відео самим М. Магомаєвим пісні «Дивлюсь я на небо». У його виконанні пісня звучить чистою українською мовою, без жодного акценту. Згадаємо також, що у своїх концертах М. Магомаєв часто виконував українські пісні: «Дивлюсь я на небо», «Кохана» (музика І. Поклада, слова І. Бараха) та ін.

У жовтні 2018 р. в рамках всеукраїнського туру «Ти – моя мелодія» відбувся концерт народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимира Гришка, який був присвячений 75-річчю легендарного Мусліма Магомаєва. У супроводі симфонічного оркестру В. Гришко щиро і проникливо виконав улюблені мільйонами композиції з репертуару співака, на яких вирости цілі покоління, серед яких «О море, море», «Ты – моя мелодия», «Королева красоты», «Свадьба», «Чёртовое колесо», відомі українські та італійські пісні, світові хіти. У своєму інтерв'ю В. Гришко сказав: «У великого мистецтва немає національності, немає бар'єрів часу і кордонів, сьогодні воно доступне для сприйняття на одному рівні з виконавцем. Геніальний співак Муслім Магомаєв не міг належати тільки азербайджанському народу, він і його творчість належить всім людям. Будучи естетом не лише на сцені, але і в житті, він ніс своє мистецтво людям з відкритим серцем. Сьогодні у нашому сучасному житті дуже мало культури, мистецтва. Цей проект є шансом познайомити молодь з творчістю кумира мільйонів цілої епохи, а людям старшого покоління – повернути молодість» [2].

Ще одним проектом став Перший Міжнародний конкурс професійних вокалістів «Пам'яті Мусліма Магомаєва», що відбувся у листопаді 2018 р. у м. Трускавець. Організаторами конкурсу стали Трускавецька міська рада та Азербайджанський культурний центр імені Мусліма Магомаєва, Міжнародний альянс «Азербайджан-Україна» за підтримки Міністерства культури України, Посольства Азербайджанської Республіки в Україні та Об'єднаного Конгресу азербайджанців в Україні. До складу журі конкурсу входили завідувачі вокальних кафедр київської і львівської музичних академій, солісти європейських оперних театрів. Цей конкурс є унікальною за своєю концепцією подією для України. Вперше в конкурсі брали участь професійні вокалісти, які у своїй творчості синтезували академічне та естрадне вокальне виконавство. Заявки на конкурс були отримані зі всього світу – з Австрії, Болгарії, Великобританії, США та інших країн. Метою конкурсу стало виявлення у молодих співаків тієї якості, яку втілював М. Магомаєв, який однаково майстерно виконував і оперні арії, і естрадні пісні. Для ефективності таких пошуків організатори відмінили для учасників вступний та будь-які фінансові внески, що засвідчило наміри організаторів підтримувати справжні таланти, які часто не могли без грошей пробитися на велику сцену. За формою у конкурсі проходив попередній «сліпий» відбір претендентів, де компетентне журі прослухало та оцінило близько сотні записів. Були вибрані п'ятнадцять кращих учасників «сліпого» відбору, які продовжили змагання у фіналі конкурсу в Трускавці. Переможцями стали Микита Бурцев (1 місце), Денис-Данііл Рогачов та Ангел Георгієв (2 місце), Андрій Боженський та Станіслав Зубов (3 місце). Ефективність цього проекту була посилена запрошенням на фінальні змагання керівників різних продюсерських агентств, театрів, оркестрів, антрепренерів. Перший Міжнародний конкурс професійних вокалістів «Пам'яті Мусліма Магомаєва» перетворився у мистецьку платформу для стимулювання українських виконавців до роботи у музичному напрямі «класичний кросовер», який сьогодні недостатньо широко представлений в українському культурному просторі.

Висновки. Основні напрями естрадного мистецтва – джаз, рок та популярна музика – у різний спосіб зазнали впливу академічної музики. На межі ХХ–ХХІ ст.

одним із напрямів, що синтезує здобутки академічного й естрадного мистецтва, став класичний кросовер. Однак витoki класичного кросовера сягають корінням 1960–1970-х рр., коли здійснювалися перші спроби пошуків синтезу академічного та естрадного вокалу. Діяльність радянських співаків-сумісників стала однією з підвалин цих пошуків. Аналіз творчого доробку видатного азербайджанського співака М. Магомаєва дозволяє стверджувати, що його вокально-виконавську творчість можна розглядати в контексті становлення напрямку «класичний кросовер», а М. Магомаєва як одного з перших його представників. Сьогодні творчість видатного співака, що є еталоном для естрадних виконавців, набуває актуальності в українському культурному просторі. Серед заходів найбільший культурний резонанс мали всеукраїнський тур «Ти – моя мелодія» народного артиста України, лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка Володимира Гришка, присвячений 75-річчю М. Магомаєва (2018), Перший Міжнародний конкурс професійних вокалістів «Пам'яті Мусліма Магомаєва» (Трускавець, 2018).

Література

1. Вечер памяти Муслима Магомаева. URL: http://austria-today.ru/?aec_events=pamjati-muslima-magomaeva-koncert-vladimira-grishko (дата звернення 11.03.2019).
2. Володимир Гришко виступить з ексклюзивною програмою пісень Мусліма Магомаєва. URL: <https://kontramarka.ua/ukr/vladimir-grisko-ti-moa-melodia-47684.html> (дата звернення 28.07.2019).
3. Клитин С. Эстрада: Проблемы теории, истории и методики. Ленинград: Искусство, 1987. 187 с.
4. Конкурс пам'яті Мусліма Магомаєва у Трускавці. URL: <http://protruskavets.org.ua/konkurs-pamyati-muslima-mahomajeva-u-truskavtsi/> (дата звернення 01.02.2019).
5. Магомаев М. Любовь моя – мелодия. Москва: ВАГРИУС, 1999. 160 с.
6. Магомаев Муслим – персональный сайт. Биография URL: <http://magomaev.info/biography.html> (дата звернення 13.03.2019).
7. Мишаненкова Е. Муслим Магомаев. История стеснительного человека. Москва: АСТ, 2017. 70 с.
8. Надеждин Н. Муслим Магомаев: «Солнечный голос». Москва: Майор: Осипенко, 2010. 192 с.
9. Садчиков М. Виктор Чистяков – гений пародии. URL: <http://prompter.narod.ru/artists/chistyakov/entn.part1.htm> (дата звернення 29.07.2019).
10. Самая Т. В. Естетичні проблеми саунду у естрадному вокальному виконавстві // Міжнародний вісник. Київ: Міленіум, 2015. № 2 (5). С. 193-199.

References

1. An Evening of Memory of Muslim Magomayev (2017). Retrieved from http://austria-today.ru/?aec_events=pamjati-muslima-magomaeva-koncert-vladimira-grishko [in Russian].
2. Vladimir Grishko will perform an exclusive program of songs by Muslim Magomayev (2018). Retrieved from <https://kontramarka.ua/ukr/vladimir-grisko-ti-moa-melodia-47684.html> [in Ukrainian].
3. Klitin, S. (1987). Estrada: Problems of theory, history and methodology. Leningrad: Iskusstvo [in Russian].
4. Muslim Magomayev Memory Contest in Truskavets (2018). Retrieved from <http://protruskavets.org.ua/konkurs-pamyati-muslima-mahomajeva-u-truskavtsi/> [in Ukrainian].
5. Magomayev, M. (1999). My love is a melody. Moscow: VAGRIUS [in Russian].

6. Magomaev Muslim – personal site. Biography (2019). Retrieved from <http://magomaev.info/biography.html> [in Russian].
7. Mishanenkova, E. (2017). Muslim Magomaev. The story of a shy person. Moscow: AST [in Russian].
8. Nadezhdin, N. (2010). Muslim Magomaev: «Solar Voice». Moscow: Mayor: Osipenko [in Russian].
9. Sadchikov, M. Victor Chistyakov – the genius of parody (2013). Retrieved from <http://prompter.narod.ru/artists/chistyakov/entin.part1.htm> [in Russian].
10. Samaya, T. V. (2015) Aesthetic problems of the sound in variety vocal performance // Mizhnarodnyy Visnyk, 2 (5), 193-199 [in Ukrainian].

Svitlana Muravitska. The variety activity of Muslim Magomayev: vocal performance aspect.

The purpose of the research is to study the vocal performing aspect of the pop activity of M. Magomayev in the context of forming the direction of «classic crossover». **The research methodology** involves a comprehensive combination of historical, cultural, analytical and comparative methods that made it possible to find out the place of variety art by M. Magomayev in the historical development of world variety art. **The scientific novelty** of the work consists in the fact that in Ukrainian science for the first time it is considered to visit the prominent Azerbaijani opera and variety singer M. Magomayev as one of the first representatives of the direction «classic crossover», which synthesizes the achievements of academic and variety vocal, which is confirmed by his work on the stage, in including work on soundtracks to the popular cartoon film «In the footsteps of the Bremen musicians». **Conclusions.** At the turn of the 20 – 21 century, one of the areas that synthesizes the achievements of academic and variety art, has become a classic crossover. However, the origins of the classic crossover reach the roots of the 1960s-1970s when the first attempts were made to search for the synthesis of academic and variety vocal. An analysis of the creative work of the prominent Azerbaijani singer M. Magomayev suggests that his vocal and performing arts can be considered in the context of the formation of the «classic crossover» direction, and M. Magomayev as one of its first representatives. Today, the work of an outstanding singer, a standard for variety performers, is gaining momentum in the Ukrainian cultural space. Among the events, the greatest cultural repercussions were the all-Ukrainian tour «You are My Melody» leading singer Volodymyr Hryshko dedicated to the 75th anniversary of M. Magomayev (2018), the First International Competition of Professional Vocalists «In Memory of Muslim Magomayev» (Truskavets, 2018).

Keywords: musical art, variety art, vocal, Muslim Magomayev performing skill, classical crossover.

